

POVELJA PROFESIONALNOSTI JAVNOG ZDRAVSTVA

UVOD

Profesionalizam je temeljni resurs i odgovornost javnog zdravstva pri ponudi partnerstva i suradnje zajednici zbog ostvarivanja, očuvanja i unapređivanja zdravlja. Ono traži da; interesi zajednice budu iznad interesa zdravstvenih radnika; izradu i održavanje standarda stručnosti i pouzdanosti, i pružanje savjeta društvu o pitanjima zdravlja.

Principi i odgovornost javnog zdravstva trebaju biti poznati i razumljivi struci i društvu. Pri tom je temeljno postojanje povjerenje javnosti u struku, što ovisi od integriteta kako pojedinog stručnjaka tako i cijele struke.

Danas, se javnozdravstvena struka suočava sa eksplozijom znanja i tehnologije, novim bolestima, bioterorizmom, starenjem stanovništva, infomatičkom transformacijom, promicanjem zdravlja, jačanjem uloge ljudskih prava, partnerstvom i novom ulogom tržišta, starenjem i globalizacijom. Zbog toga, javnozdravstveni radnici ostvaruju svoju odgovornost u sve složenijim uvjetima i sve većim očekivanjima zajednice. U takvim okolnostima, vrlo je značajno ponovno potvrditi temeljne i univerzalne principe i vrijednosti javnog zdravstva

Javno zdravstvo je svugdje utkano u nacionalnu kulturu i tradiciju, ali i svi javnozdravstveni radnici svugdje imaju ulogu zaustavljanja i sprečavanja bolesti ali sve više i održavanja i unapređivanja zdravlja, zajednice i u zajednici. Javno zdravstvo mora djelovati u uvjetima brojnih i složenih političkih, pravnih, gospodarskih, kulturnih i drugih utjecaja. Postoje značajne razlike u organizaciji i praksi javnog zdravstva kroz koje se ostvaruju opća načela. Unatoč svih razlika, zajednički temelj postoji i on je osnov ove povelje preko tri principa i deset profesionalnih odgovornosti.

TRI TEMELJNA PRINCIPA

I. Prioritet zdravlja zajednice

Javno zdravstvo je opredijeljeno, pojedinačno i zajednički da služi i ostvaruje zdravlje ljudi. Altruizam, ljudska prava i socijalnost doprinose povjerenju koje je ključno za odnos javnog zdravstva i zajednice. Politički pritisci, snage tržišta i birkoracija nesmiju kompromitirati ovaj princip.

II. Partnerstvo u suradnji sa zajednicom

Javno zdravstvo mora poštovati stavove, vrijednosti i autonomiju zajednice. Javno zdravstvo je dužno što potpunije informirati zajednicu kako bi ona mogla donositi i provoditi što kvalitetnije odluke o svom zdravlju. Odluke zajednice moraju biti u skladu sa etičkim normama, socijalnom pravdom i profesionalnim znanjem.

III. Socijalna pravda

Stručnjaci javnog zdravstva moraju zastupati, poticati i razvijati pravdu i ravnopravnost unutar zdravstvenog sistema i u zaštiti zdravlja. Javno zdravstvo treba uklanjati sve oblike diskriminacije u zaštiti zdravlja.

DESET PROFESIONALNIH ODGOVORNOSTI

1. Stručnost

Stručnjaci javnog zdravstva moraju doživotno učiti. To je jedini način za održavanje znanja i vještina potrebnih za pružanje kvalitetnih usluga.

Struka u cijelini mora težiti da svi njeni članovi održavaju odgovarajuću razinu stručnosti i da osigura način za ostvarivanje ovog cilja.

2. Informiranje

Javno zdravstvo mora potpuno i iskreno informirati zajednicu prije donošenja odluka od važnosti za zdravlje.

3. Povjerenje

Povjerenje zajednice u javno zdravstvo je od ključne važnosti. Osiguranje povjerenja danas je posebno značajno, zbog sve većih očekivanja javnosti u zaštiti zdravlja, složene odgovornosti velikog broja sudionika i mogućnosti informiranja i komunikacija preko elektronskih medija.

4. Odnos

Postoji trajna međusobna, ovisnost, osjetljivost i ranjivost javnog zdravstva i zajednice. Zbog toga je važno održavati poštovanje i iskrenost u odnosima.

5. Kvaliteta

Javno zdravstvo mora stalno unapređivati zdravlje u zajednici. Ovo obavezuje ne samo na održavanje vlastite stručnosti već i na suradnju sa drugim strukama kako bi se smanjile opasnosti, osiguralo potrebne resurse i kvalitetu rada i doseglo maksimalno moguće zdravlje. Javno zdravstvo mora aktivno razvijati što bolje pokazatelja zdravstvenog stanja, analizirati rezultate i omogućiti njihovu što veću dostupnost svima.

6. Ostvarivost

Javno zdravstvo teži da zaštita i unapređenje zdravlja budu ostvarivi ravnopravno svima u zajednici. Pojedinačno i zajednički, javno zdravstvo treba smanjivati i uklanjati prepreke zdravlju. Sustavno treba uklanjati razlike uzrokovane školovanjem, zakonima, gospodarskim stanjem, geografskim smještajem i socijalnom diskriminacijom.

Opredjeljenje za ljudska prava i ravnopravnost obavezuje zajednicu na podršku javnom zdravstvu i svih oblicima zdravstvene preventive.

7. Ekonomičnost

Javno zdravstvo je dužno nuditi i zalagati se za mudro i gospodarski promišljeno vođenje i menedžment zaštite zdravlja. Pri tome se treba voditi računa o optimalnom korištenju resursa direktno namijenjenih za zdravlje i preventivni rad; pokazivati i dokazivati prednosti i dalekosežnost povećavanja udjela resursa namijenjenih zdravlju u odnosu na liječenje bolesti; i isticati važnosti zdravlja pri svakom ulaganju u razvoj zajednice.

Javno zdravstvo se treba zalagati se za jasan, cjelovit i razumljiv model financiranja svog rada, koji prepoznaje i potrebe i mogućnosti. Važno je izbjegavati dominaciju tržišta, nepotrebnih pretraga, lošu organizaciju i neadekvatno financiranje važnih potreba.

8. Znanost

Značajan dio uloge i ugleda javnog zdravstva u zajednici, proizlazi iz odgovarajućeg korištenja mogućnosti koje pružaju znanost i tehnologija. Javno zdravstvo je dužno održavati znanstvene kriterije, poticati istraživanja, stvarati novo znanje i osigurati njihovo ispravno korištenje.

Struka je odgovorna za integritet znanja na svom području, utemeljenom na znanstvenim podacima i iskustvu stručnjaka.

9. Sukob interesa

Profesionalci javnog zdravstva mogu izgubiti povjerenje javnosti i kompromitirati svoj profesionalni ugled, ako daju prednost osobnom interesu ili dobiti. Takvi kompromisi, predstavljaju posebnu opasnost pri suradnji sa gospodarstvom (medicinska oprema, osiguranja, trgovina lijekovima), provođenju međunarodnih projekata (Svjetska banka) ili pod pritiskom vlasti.

Javno zdravstveni radnici moraju prihvatiti ovu odgovornost i zbog toga potpuno informirati javnost kad se zbog svog profesionalnog rada nađu u uvjetima sukoba interesa.

Odnosi između gospodarstva, medija, projekata, politike i drugi trebaju biti poznati, posebno ako se radi o vodećim ljudima - koji vode ustanove, provode edukaciju, nosioci su istraživanja, utječu na javno mjenje i donose značajne odluke.

10. Odgovornost

Profesionalci javnog zdravstva trebaju međusobno:

- surađivati zbog ostvarivanja optimalnog zdravlja zajednice,
- pokazivati poštovanje,
- provoditi stručnu edukaciju
- određati i provjeravati održavanje stručnosti članova,
- sudjelovati u samoregulaciji struke, sve do poduzimanja mjera prema članovima koji nisu održali profesionalne standarde.

Javno zdravstvo je obavezno, pojedinačno i zajednički sudjelovati i održavati ove standarde.

Među ove obaveze spada i stručni nadzor (vanjski i unutrašnji) svih oblika stručnog rada.

SAŽETAK

Javno zdravstvo se suočava sa značajnim izazovima. Ovi izazovi proizlaze iz legitimnih potreba zdravlja ljudi, raspoloživih resursa, prisutne ovisnosti od tržišta i održavanja potrebne razine profesionalnosti.

Zbog toga treba javno, otvoreno i svima iskazati temeljne principe i odgovornosti javno zdravstvene profesionalnosti.

Svi trebaju biti upoznati sa principima i odgovornostima jedine struke potpuno posvećene zdravlju ljudi.

Ova povelja podržava smisao profesionalnosti javnog zdravstva i potiče njenu budućnost, konkretnost i univerzalnost.

